

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Σάββατο 23 Μαΐου 2020

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Κείμενο 1: Μη Λογοτεχνικό Κείμενο

«Μπροστά στην ατομική και συλλογική ευθύνη»

Ο κορονοϊός μάς έθεσε μπροστά στην ατομική και συλλογική ευθύνη, δοκίμασε και δοκιμάζει τις αντοχές μας. Το μέγεθος της διασποράς του ιού στην κοινωνία είναι πλέον στα χέρια όλων μας και από εμάς εξαρτάται αν θα μπορέσουμε να αποφύγουμε τον δρόμο της Ιταλίας. Από την ατομική και συλλογική συμπεριφορά μας πιθανόν να κριθεί και η ύπαρξη ή μη της κοινωνικής συνοχής. Ταυτόχρονα στην επιφάνεια ήρθαν και οι στρεβλώσεις του συστήματος «αξιών μας» που οικοδομήσαμε και που εάν δεν αντιμετωπιστούν και διορθωθούν, οι τριγμοί θα λάβουν μορφή χιονοστιβάδας. Στρεβλώσεις σε επίπεδο πολιτικών αλλά και στρεβλώσεις που πηγάζουν από νοοτροπίες, πρακτικές και συμπεριφορές. Μόνο αν δημιουργήσουμε «αντισώματα» στην επιδρομή επιδημιών και όχι απαραίτητα μόνο επιδημιών υγείας, αλλά και κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών μπορούμε να αισθανθούμε ισχυροί και αισιόδοξοι. Μέσα στην κρίση που δημιουργήσε ο ιός οφείλουμε και κριτική να κάνουμε ξεκινώντας από τον εαυτό μας και να δημιουργήσουμε ένα νέο υφαντό αξιών.

Είναι ώρα να θέσουμε τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων¹ και να αναλογιστούμε ατομικές και συλλογικές ευθύνες, αυτές που είναι άκρως απαραίτητες σήμερα αλλά και αυτές που ξεχάσαμε την περίοδο της ευδαιμονίας.

Μας είπαν και σωστά να κινηθούμε τις μέρες αυτές με υπευθυνότητα, υπομονή χωρίς εξάρσεις και συμπεριφορές πανικού. Είδαμε όμως σε χώρες ράφια να αδειάζουν

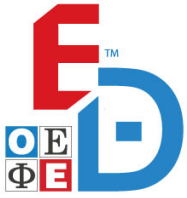

από αυτούς που είχαν την αγοραστική δύναμη. Τι γίνεται όμως με τους συνανθρώπους μας που διαβιούν με τον κατώτατο μισθό ή χωρίς εισόδημα και δεν μπορούν να αγοράσουν αγαθά; Ο χωρίς λόγο συνωστισμός στα καταστήματα τροφίμων και η χωρίς μέτρο αγορά αγαθών μπορεί να φέρει ακόμη και προσωρινή έλλειψη ορισμένων αγαθών αλλά και αυξήσεις τιμών από κερδοσκόπους τη στιγμή που ένα μέρος της κοινωνίας μας δεν αμείβεται λόγω της αναστολής λειτουργίας χιλιάδων επιχειρήσεων. Εδώ υπάρχει ατομική και συλλογική ευθύνη και πώς εκφράζεται τις κρίσιμες αυτές μέρες απέναντι στους οικονομικά ασθενέστερους συνανθρώπους μας ή σε αυτούς που λόγω της αναστολής λειτουργίας καταστημάτων βρίσκονται μπροστά σε έκτακτες οικονομικές καταστάσεις;[...]

Μας είπαν και πολύ καλά ότι πρέπει να κλείσουμε σχολεία, πανεπιστήμια και χιλιάδες ακόμη δομές για να μείνουμε στο σπίτι ή να αυτοπεριοριστούμε για να περιορίσουμε τη διασπορά του ιού. Να κλείσουμε καταστήματα και επιχειρήσεις. Το επικροτήσαμε αλλά οι δρόμοι, τα καφέ, τα εστιατόρια εξακολουθούσαν να είναι γεμάτα λες και δε συνέβαινε τίποτα, λες και τα σχολεία έκλεισαν για καλοκαιρινές διακοπές. Έπρεπε να έχουμε και άλλα μέτρα για να σταματήσουμε να τρέχουμε κατά χιλιάδες ακόμη και στις παραλίες. Η Ιταλία στέλνει συνεχώς το μήνυμα ότι έπεσε θύμα της ανυπαρξίας της ατομικής και συλλογικής ευθύνης. Το επικροτούμε, το συμεριζόμαστε, το θεωρούμε σοβαρό κι εκεί τελειώνει και η δική μας ατομική και συλλογική ευθύνη. Την καθημερινότητά μας δυσκολευόμαστε να την αλλάξουμε. Κι όμως απ' αυτή την ατομική και συλλογική ευθύνη θα κριθεί το αποτέλεσμα.

Τις δύσκολες αυτές στιγμές που διανύουμε κρίνεται στην πράξη αν η τρίτη αρχή της ελευθερίας που σχετίζεται με τη συνεργασία των ανθρώπων, όπως την απέδωσε ο John Stuart Mill, θα καταπατηθεί μέσα σε μια αυταπάτη ή θα λειτουργήσει ως δύναμη ευθύνης απέναντι στο κοινωνικό σύνολο, στον λαό μας και στην πατρίδα μας γενικότερα; Οι ώρες είναι δύσκολες. Όλα θα κριθούν από τη δική μας στάση και συμπεριφορά.

Ελαφρά Διασκευασμένο κείμενο των : Παναγιώτη Λιαργκόβα, Προέδρου ΚΕΠΕ, Καθηγητή Οικονομικών, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου & Νικόλαου Αποστολόπουλου, Επίκουρου Καθηγητή Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου, <https://www.nup.ac.cy/wp-content/uploads/2020/03/3.pdf>

Κείμενο 2 : Μη Λογοτεχνικό Κείμενο**«Η ατομική ευθύνη»**

Γιατί τους ενοχλεί τόσο πολύ η επίκληση της ατομικής ευθύνης; Ενδεχομένως, η σημασία της έκφρασης τους είναι άγνωστη και τους τρομάζει. Οι ίδιοι, όταν σκέφτονται την κοινωνία, προτιμούν να επικαλούνται τις συλλογικότητες. Όπου οι συλλογικότητες λειτουργούν σαν το υποκατάστατο, τη μεθαδόνη της τάξης και της συνειδήσής της που κάποτε ήταν οι κινητήριες δυνάμεις της Ιστορίας, προωθούσαν τον χρόνο του ανθρωπίνου σύμπαντος. Με την πανδημία οι όροι της σύγκρουσης έχουν αλλάξει. Ο εχθρός δεν βρίσκεται πλέον μέσα στο ανθρώπινο σύμπαν. Δεν έχει μορφή, πρόσωπο, όνομα και βούληση. Κυρίως, δεν έχει «συμφέροντα» να υπερασπιστεί – υπεραξίες, κεφάλαια, καταθέσεις, χρήμα που γεννάει χρήμα. Στη σκηνή τώρα βρίσκεται μόνος του ο πρόσκαιρος άνθρωπος και απέναντί του ένα απρόσωπο και αόρατο ον, που υπάρχει για να τον καταστρέψει. Κάτι σαν το ένστικτο του θανάτου. Και ως γνωστόν, από αρχαιοτάτων χρόνων ο θάνατος είναι το σημείο όπου η ανθρώπινη ζωή ολοκληρώνεται, τελειώνει. Και τελειώνοντας ολοκληρώνει τα όρια του ατόμου. Γεννιέσαι με τη μάνα σου, αλλά πεθαίνεις μόνος. Στην πανδημία, η ατομική ευθύνη δικαιώνεται ως κοινωνική ευθύνη. Το άτομο, παντοδύναμο στις δημοκρατίες του δυτικού κόσμου, αντιλαμβάνεται ότι για να διατηρήσει την ισχύ του οφείλει να αναστείλει στοιχεία της παντοδυναμίας του –το πιο απλό είναι το δικαίωμα στην ελεύθερη κυκλοφορία, όσο ελεύθερη μπορεί να είναι στο αθηναϊκό πεζοδρόμιο.

Πόλεμος είπατε; Με μία διαφορά. Στον πόλεμο κινδυνεύουν οι μάχιμοι, κυρίως νεότερες γενιές, ο κορωνοϊός πλήττει τους γηραιότερους, αν και τα τελευταία ευρήματα δείχνουν ότι δεν αναγνωρίζει ηλικία. Ποια καλύτερη απόδειξη ότι η πρώτη γραμμή άμυνας είναι η ατομική σου ευθύνη; Όταν μιλάμε για ατομική ευθύνη, μου έρχεται στο μυαλό η δημηγορία του Περικλή προς τους Αθηναίους λίγο πριν ξεκινήσει ο Πελοποννησιακός Πόλεμος. Οι Αθηναίοι είναι πρόθυμοι να πολεμήσουν. Ο ηγέτης τους όμως τους προειδοποιεί: «Η πρώτη ορμή θα σας εγκαταλείψει όταν βρεθείτε αντιμέτωποι με τις αντιξοότητες των επιχειρήσεων. Και αν αυτό συμβεί, μην κατηγορείτε τους άλλους αν ο πόλεμος σας βλάψει, αλλά να μη ζητήσετε μερίδιο από την αίγλη της νίκης» – εννοείται ότι παραθέτω από στήθους.

Δεν χρειάζεται πολλή σκέψη όταν έχεις να αντιμετωπίσεις τέτοιο κίνδυνο. Διαφωνώ. Χρειάζεται πολλή σκέψη, ποσότητα αρκετή ώστε να φτάσεις στην καρδιά του προβλήματος. Πεθαίνουν εκατοντάδες στις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες και στις ΗΠΑ.

Ο οργανισμός του πολιτισμού μας δοκιμάζεται. Και όταν ένας οργανισμός δοκιμάζεται, οχυρώνεται στα πρωτογενή του κύτταρα. Στην περίπτωση μας, την ατομική ευθύνη.

Τάκης Θεοδωρόπουλος, εφημ. «Η Καθημερινή», 03 Απρ. 2020

Κείμενο 3 : Λογοτεχνικό Κείμενο

Επίγνωση

Τι να σας μάθω
από τα διδακτικά μου λάθη
και πώς να ματώσω τα εφηβικά σας όνειρα
που θολώνουν την όραση
κι εμποδίζουν σαν από θαύμα
να δείτε τον άθλιο κόσμο που σας παραδίδουμε

Όμως, πρέπει να ξέρετε
ότι η ευθύνη δεν ήταν στους χειρισμούς
αλλά στο θηριώδες κτήνος
που κατοικούσε πάντα στις ψυχές των ανθρώπων

Πάρτε την τσακισμένη σκυτάλη
από τα κουρασμένα χέρια μας
και να 'χετε καλό δρόμο
μιας κι οι συγνώμες δεν ωφέλησαν ποτέ

Γιώργος Δουατζής, Σχεδίες, Εκδ. Καπόν

Παρατηρήσεις

Θέμα Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά τις προτάσεις των συντακτών του **Κειμένου 1**, για τον σωστό χειρισμό καταστάσεων κρίσης όπως αυτή του κορονοϊού σε μία παράγραφο (60-70 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Β**Ερώτημα 1^ο**

Να σημειώσετε την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος** σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, λαμβάνοντας υπόψη σας το **Κείμενο 1**. Να κάνετε **αντίστοιχες αναφορές σε χωρία**.

- α.** Το μέγεθος της διασποράς του ιού στην κοινωνία εξαρτάται από τις ενέργειες των πολιτικών.
- β.** Η πανδημία επιβάλλει να σκεφτούμε τις ατομικές και κοινωνικές ευθύνες μας.
- γ.** Σε όλες τις χώρες του κόσμου άδειασαν τα ράφια αυτοί που είχαν την αγοραστική δύναμη.
- δ.** Οι Έλληνες επιδοκίμασαν την απόφαση για κλείσιμο καταστημάτων και επιχειρήσεων.
- ε.** Οι Έλληνες με προθυμία άλλαξαν τις καθημερινές τους συνήθειες.

Μονάδες 15**Ερώτημα 2^ο**

Στην τέταρτη παράγραφο του **Κειμένου 1** (*Μας είπαν και πολύ καλά ... το αποτέλεσμα.*), **πρόθεση** των συντακτών είναι να ευαισθητοποιήσουν, να συγκινήσουν τον αναγνώστη.

Με ποιες τεχνικές το υπηρετούν κατά τη γνώμη σας;

Μονάδες 10**Ερώτημα 3^ο**

- α.** Στην πρώτη παράγραφο του **Κειμένου 1** (*Ο κορονοϊός ... υφαντό αξιών.*), είναι εμφανής ο **πιθανολογικός και δυνητικός χαρακτήρας** των τοποθετήσεων του συντάκτη. Να επισημάνετε ένα **γλωσσικό στοιχείο** που **επιβεβαιώνει τον καθέναν από αυτούς τους χαρακτηρισμούς**.

Μονάδες 7

- β.** Στο **Κείμενο 2** ο αρθρογράφος **επιχειρεί να επικοινωνήσει άμεσα** με το **αναγνωστικό κοινό**. Λαμβάνοντας υπόψη σας τις δύο τελευταίες παραγράφους (*Πόλεμος είπατε; ... την ατομική ευθύνη.*), πιστεύετε πως **πετυχαίνει τον στόχο του**;

Να **επιβεβαιώσετε** σε κάθε περίπτωση την απάντησή σας με **δύο γλωσσικά στοιχεία** του κειμένου **κάνοντας αντίστοιχες αναφορές στο κείμενο.**

Μονάδες 8

Θέμα Γ

Στο κείμενο 3 υπάρχει έντονος διδακτικός και προτρεπτικός λόγος σε σχέση με την έννοια της επίγνωσης και της κοινωνικής ευθύνης.

Με αναφορές στο ποίημα να **επιβεβαιώσετε την παραπάνω θέση** και να αναφερθείτε στην έννοια της αυτοκριτικής και της ευθύνης που αυτή εκφράζει για την αλλαγή της υπάρχουσας κοινωνικής κατάστασης. (150-200 Λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

Με αφορμή την πανδημία του Κορονοϊού, ο άνθρωπος σε ολόκληρη σχεδόν την υφήλιο, βρέθηκε αντιμέτωπος με διλήμματα για τον εναρμονισμό της ατομικής και κοινωνικής του ευθύνης για να προστατεύσει τόσο τον εαυτό όσο και τους συνανθρώπους του. Σε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην σχολική σου εφημερίδα 300 έως 350 λέξεων, καλείσαι να αναπτύξεις τους τρόπους με τους οποίους, τόσο η οικογένεια όσο και το σχολείο μπορούν να εμφυσήσουν την έννοια της ευθύνης στα νέα παιδιά ώστε στο μέλλον, να μπορούν να αντιμετωπίσουν ουσιαστικά ανάλογες προκλήσεις.

Μονάδες 30